

Assbacher
állandó raktára
Ferdinand 31

NA
DFÜRDŐ

EN A
BB ÉS LEG-
SABB

RZ
TENAX

amrák, objektívek,
csfilm, filmpakk, leme-
zek, látszók

resti, Str. Sevastopol 13

égis csak legjobb
snélküli borotváló
amely az ország
régibb gyártmánya

ely most ujonnan
átpreparálva,
es hatást hagy utána

IDEAL
títteli csomagolásban.
130-,-, kisebb meny-
vagyunk az ártal-
ideal" rekláms valódi

ef fodrász
Ferdinand 30.

ák
árak
szetek
ébe!

H. Berlin:
gépek és alkatrészek
fabrik, Frankenthal:
forgó(rotációs) gépek
fabrik, Heidelberg:
tegyelgy gyorsajtók
Leipzig:
tonage gépek
ei u. messinglinien-
nyérvírás, rézléniák.

tárról:
éket, hengerasztát,
parban használt
okát.

R.-T.
reş

Telefon 3-36

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj-Kolozsvár, St. Barón
L. Pop, (Brassai-utca) 19

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ESZDŐ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában
Egész évre — 620
Félévre — 320
Negyedévre — 170
Egy hónapra — 60
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 3 lej
Bukarestben — 3-50

Csehszlovákiában
Egy hónapra — 25 ck
Egy szám — 1-50 ck

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 20. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Sebat 20 * 1924 január 26 Szombat

Mi lesz Oroszországban

Több, mint egy esztendeje immár, hogy a világ figyelmébe a nemzetközi politika legizgatóbb témája: mi fog történni Oroszországban? Egy éve már, hogy a szovjet gazdasági és kormányrendszerében új orientáció előjelei mutatkoznak, amelynek határozott körvonalai azonban még nem bontakoztak ki. Lenin halálával a kérdés újult erővel tör felszínre, ami érthető is, hiszen ő volt az atyja és megszemélyesítője az új orosz rendnek. Már megbetegedése első napjaiban hallható volt vélemények, amelyek szerint Lenin halála a szovjetrendszer teljes összeomlásához fog vezetni. Nem valószínű, hogy Lenin halála ilyen hatást eredményezne, annál kevésbé, mert a „vörös cár” — ahogy Nyugat-Országban általában nevezték — már hónapok óta nem vett aktív részt a szovjet ügyek vezetésében, úgy hogy mostani végleges kihagyatlása nem fog közvetlen megrázkódtatásokkal járni. Az azonban bizonyos, hogy a szovjetrendszer további fejlődésére döntő befolyással lesz megteremtőjének és legmarkánsabb egyéniségének halála.

Lenin jövő terveivel legközvetlenebb környezete sem volt tisztában. Egy évvel ezelőtt sokat beszéltek Oroszországban az ugynevezett leninizmusról, amely alatt a revizionista irányzatot értették. Lenin állítólag belátta, hogy a forradalom sok tekintetben túllépte a célokat és neki, akiben a nép bizalma összpontosul, kötelessége revízió alá venni az elhibázott lépéseket. Vagyis magát az ellenforradalmat is Lenin akarta végrehajtani. Mások viszont — szintén Lenin közvetlen környezetéhez tartozók — biztosra vették, hogy Lenin felgyógyulása után még radikálisabb utakra fogja terelni a szovjetet és a forradalmat teljes energiával és szigorral tovább folytatja. Leninizmus alatt tehát két különböző, egymással homlokegyenest ellenkező dolgot értettek: egyrészt revizionizmust, másrészt radikalizmust. Amíg Lenin élt, az ő nagy tekintélye megakadályozta, hogy a nevében és nevével folytatott küzdelem nagyobb arányokat öltsön. A tömegek az ő felgyógyulásától várták, hogy az események határozott irányt fognak venni. Ez a remény most szerte-foszlott és a hatalmas Oroszország kétségtelenül nagy elhatározások és fordulatok előtt áll.

Már Lenin betegségének utolsó hónapjaiban megélték a szovjetesatár és majdnem biztosra vehető, hogy most teljes erővel fog kitörni a harc a két szembenálló irányzat között. Ennek a harcnak eredményétől függ Oroszország sorsa. Az utolsó esztendő szovjetpolitikáját *de facto* a revizionizmus jellemezte. A politikai és gazdasági elszigeteltség egyre jobban éreztette nyomását és ez a körülmény arra kényszerítette a politikusokat, hogy nagyobb és nagyobb engedményeket tegyenek a kapitalista gazdálkodásnak, a magániniciatívanak és a külföldi érdekeltségek kívánságainak. Az engedmények meg is teremték üdvös hatásukat, mert az a kínai fal, amely öt éven keresztül elzárta a hatalmas birodalmat a világtól, lassankint kezdett leomlani és a legtöbb európai államban megnyilatkozott az óhaj, hogy Oroszországgal a normális kereskedelmi és diplomáciai érintkezést mielőbb felvegyék. Eppen ma érkezik a jelentés, hogy Anglia kinevezte Moszkvába a háború óta első nagykövetét Sir James O'Grady személyében. A mérsékeltbb irányzat inaugurálása joggal keltette fel Európában a reményt, hogy nemsokára megszűnik a szörnyű folytonossághiány, amely elégtelenítette a kontinens testét és Oroszország ismét visszatar az európai vérkeringésbe.

A most meginduló orosz küzdelem lényeges befolyással lesz arra, vajjon valóra válnak-e ezek a remények, vagy sem. A legkiválóbb kommunista vezetők, mint Trockij, Kamenov és Zinovjev a revízió hívei és tovább akarják folytatni a mérséklet politikáját. Az ifjú Leni-

nek és a tökéletlen epigonok Bakunin Mihály jelszavával indulnak harcra, aki azt írta, hogy ennek a generációnak a rombolás útjait kell járnia. Ennek a bolsevista-fascista tábornak még nem volt elég a könnyből és vérből és Európa többi fascistáihoz hasonlóan vad szélsőségek örvénye fölé akarja taszítani a megkínzott né-

Szombaton temetik Lenint

Leningrád lesz Szentpétervárból. Egyhavi diplomáciai gyászt rendelt el az orosz kormány

(London, január 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Moszkvai jelentés szerint Lenin temetését szombatra tűzték ki. A népbiztosok tanácsa óriási előkészületeket tett arra, hogy a temetés ceremóniája mennél impozánsabb keretek között menjen végbe. A távirat szerint a temetésen a moszkvai diplomáciai testület is képviseltetni fogja magát.

A diplomáciai missziók vezetői tegnap megbeszélésre ültek össze, hogy a temetési szertartáson való részvétel módozatait megvitassák. A tanácskozáson gróf Brockdorff-Rantzau német nagykövet elnökölt.

A pétervári szovjet Moszkvából érkezett javaslatra elhatározta, hogy a város neve ezennel kegyeletlenül *Leningrád* lesz.

Az újabb távirati jelentések részletesen számolnak be Lenin koporsójának Moszkvába való szállításáról. Eszerint amerre a holttestet vivő vonat elhaladt, mindenütt katonai díszleg felvették a katonai kordon mögött rengeteg

peket. Hinni kell azonban, hogy a maga lábára állított orosz nép most már ellent fog tudni állani a szélsőségek csábításainak és a szabadság terén elért eredményeit nem teszi kockára bizonytalan ígéretek kedvéért. A közeli hónapok mindenestre feleletet fognak adni erre a korszakosan fontos kérdésre.

ember tolongott. Minden üzlet zárva volt és a kocsiközlekedés megszűnt.

A pályaudvar előtt a munkástestületek küldöttségei sorakoztak. A különvonat délben érkezett meg s a koporsót vörösrre festett vasúti kocsi hozta. A koporsót kiemelték a vasútkocsiból s azután a népbiztosok: Kalinin, Zinovjev, Bucharin, Stalin vitték a gyászkocsihoz.

Két teljes óráig tartott, míg a gyászmenet a Vörös-térre ért. A koporsó tetején a holttest fejénél üveglap volt, úgy hogy Lenin arcát egészen jól lehetett látni. A Vörös-téren a latonaság diszszadai fogadták a volt diktátort, kinek tiszteletére díszsörtűt adtak. A menet fölött nem nagy magasságban állandóan repülőgépek keringtek.

A holttestet a szakszervezetek csarnokában helyezték ravatalra. A helyiség valóságos virágerdő volt. A temetés szombaton délelőtt lesz. A szovjetkormány szombattól kezdődőleg egyhavi diplomáciai gyászt rendelt el.

Románia áttér a védővamos rendszerre

Felemelik a behozatali vámilletékeket és leszállítják az exporttarifát. Modern alapokra fektetik az egész vámpolitikát. A kolozsvári kamara összehívja a körzetébe tartozó iparvállalatok és kereskedők javaslatait

(Kolozsvár, január 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Napról napra hangosabb lesz kereskedelmi és ipari körökben a panasza, hogy az ország vámpolitikája csöddel fenyegeti a gazdasági életet. Románia régi vámtarifáját legutóbb 1921-ben módosították. Ennek a módosításnak azonban praktikus célja nem volt, bár bizonyos tekintetben figyelembe vették az ország termelésének támogatására szolgáló vámkedvezmény szükségességét, sőt azóta is történtek kisebb módosítások, ezek azonban csak a kormány szemében voltak szükségesek, a tarifa továbbra is rossz maradt. A rossz vámtarifa hatása azonban csak most mutatkozik, mert eddig az iparvállalatoknak és kereskedelmi alakulatoknak még volt némi konjunkturális előnyük, mely a háborúból maradt meg, így például a nehézségekbe ütköző árubehozatal, a szállítás bizonytalansága és költségsége, ami annyira megdrágította a külföldi cikkeket, hogy

a belföldi termékek versenyképesek voltak. A politikai konszolidáció megindulásával azonban ezek a körülmények megszűntek, a külföldi gyárak és kereskedelmi cégek ismét elhelyezkedhettek Romániában. Ezek aztán a régi összeköttetések felelevenítésével egyre inkább kezdték kiszorítani a külföldi ipart, ami a romániai vállalatok helyzetét nagyon megrendítette s a tetőfokára hágott pénzkrisisben nagyon sok üzem volt kénytelen megszűnni.

A kormány végre belátta, hogy az eddigi kapkodó, ötletszerű intézkedésekkel csak ideglenesen tud az anomáliákon segíteni s ezért elhatározta, hogy vámpolitikáját a változott viszonyoknak megfelelően átfarmálja, vagyis modern alapokra fekteti az ország külkereskedelmét. Ezt a tervét két határozott irányban akarja megvalósítani:

az export növelésével és az import csökkentésével.

A kivitel fejlesztése azonban nehézségekbe ütközik, mert az államnak jelentős összegű vámjövdelemről kell lemondania, ha intenzívvé akarja tenni az exportot, de már mutatkozik is a kormánynak az a tendenciája, hogy ezt a veszteséget más tételeknél hozza be az állam. Ezt a célt szolgálja részben az egyenes adók felemelése, mellyel azonban

nemcsak az állam jut pénzügyi előnyhöz, de jótékony hatással lesz a belföldi iparfejlesztésére is.

Ez az elhatározás nem spontán született a kormányban. A gazdasági élet különböző szervei és a sajtó állandóan sürgették, hogy legyen vége a mai tarthatatlan állapotoknak és

követelték a behozatali tarifa azonnali módosítását.

A gyáripár egy-egy csoportja már kész javaslatokkal rendelkezik, i. y például a textilipar, bór- ipar, butoripar, üvegipar, papíripár, cipő- és kalapipar, kendertermelő ipar már be is terjesztette módosítási tervzeit a legfelsőbb vámbizottsághoz és az Uj Kelet kezdeményezésére az erdélyi faiparban is megindult egy akció a vámkedvezmény megszüntetésére. Tekintettel arra, hogy a legfőbb vámbizottság ezeknek a beadványoknak a letárgyalását ötlesterüleg és az érdekeltek előzetes értesítése nélkül tűzi napirendre, tanácsos volna a többi ipar-ágnak is előre elkészítenie a maga módosítási javaslatát, hogy az mindig letárgyalható legyen.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara is megkezdte a maga kerületében az import vámtarifa módosítására vonatkozó javaslatok összegyűjtését. Elsősorban hozzákezdett a körzetébe tartozó iparvállalatok tablójának összeállításához, egyben körlevelet és

kérdőívet küldött szét az érdekelteknek.

A sok panasz ellenére eddig aránylag még nagyon kevesen jelentették be a vám körül tapasztalt sérelmeiket és esetleges indítványukat. Ennek ellenére a kamara a meglévő adatok és az érdekeltelekkel való tárgyalás alapján elkészíti javaslatát. A kamara elsősorban javasolni fogja a vámtarifa nomenklaturájának átdolgozását, mert ez a tükre minden ország iparának, egyben csak ilyen módon lehet az egyes iparágakon belül a vámpolitikai érdekeltségeket kiküszöbölni. Ha ugyanis például az új tarifa magas behozatali vámmal róna meg valamely vegyi cikket, mely nyersanyaga az egyik romániai iparág, úgy ez az iparág az érdekeit sértene, mert drágábban kellene a

nyersanyagot beszereznie. Az ilyen érdekközzét-közések elkerülésére

a vámtarifa módosításánál meg kell hallgatni az érdekelteket,

de nemcsak a termelőt, hanem a kereskedőt és a fogyasztót is.

Nagyon akut kérdés a vámtörvény rendezése. A régi toldott-foldott vámtörvény miatt rengeteg az anomália, mely megdrágítja az importot. A kamara ezért javasolni fogja a vámtörvény egyszerűsítését s a modern viszonyokhoz való átformálását. Ez azonban csak félmunka lenne, a kormány nem rendszereztené a vámtisztviselők kiképzését. Rengeteg és súlyos visszasságnak az oka, hogy a régi Románia vámközegeit hirtelen a megnagyobbodott Románia határait irányították, amihez alapos szakismeret, hosszú évek alatt szerzett tapasztalatok és szakszerű felügyelet szükséges. Ezzel azonban a kisebb méretekhez szokott régi vámtisztviselőkar nem rendelkezik a kellő mértékben. Fontos kérdés, amelyet a kamara tárgyalni fog javaslatában,

az értékmegállapító bizottság átszervezése.

A vámtarifában ugyanis többféle árucikknek azonos átlagértéke van s ez az alapja az iparvállalatoknak és kereskedőknek nyújtandó kedvezményes vámnak. De ha ez a bázis helytelen, akkor a vámkedvezmény is rossz, mert vagy ok nélkül megdrágítja a fogyasztási cikkeket, vagy pedig a gyáros és a kereskedő nem kapja meg azt a támogatást, melyet a vámkedvezménnyel neki adni akartak. Sok zavar támadt abból is, hogy bizonyos áruk milyen kategóriába tartoznak. Az ilyen kérdésben való esetleges viták esetén a szakértői bizottság dönt. Ez azonban szintén átszervezésre szorul.

Mindezeknek a feladatoknak az elvégzése nem történhet az egyes kamarák útján, mert az nehézkes volna és súlyos anyagi feladatokat róna az egyes iparágakra is. Ezért kellene felállítani a vámpolitikai központot, melynek szakértői magasabb szempontok figyelembevételével összeegyeztetnék az összes iparágak érdekeit s a javaslatok csak azután kerülnének a legfőbb vámbizottság elé.

— Nem kapta meg Bukarest az angol kölcsönt. Bukarestből jelenti tudósítónk: Costinescu bukaresti főpolgármester kijelentette, kísérletei, hogy a főváros számára angol kölcsönt szerezzen, eddig nem jártak sikerrel. Ennek főoka az, hogy a román kereskedők külföldi tartozásait nem fizették, ami igen kedvezőtlen atmoszférát teremtett a külföldi piacon. A londoni tőzsdén a román értékpapirokat nem is jegyzik.

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta Méir Ááron Goldschmidt

— Már világot is kell gyujtani, — mondotta Léwy. — Hogyan megrövidülnek lassan a napok! Egy hónappal ezelőtt még tíz órákor is világos volt... Igy — most legalább láthatjuk a beszédünket... De a fene aki megette, mi van megint magával? Hiszen olyan büszke és elbizakodott arcot vág, — majdnem azt mondtam volna, mint egy király, ha nem úgy állnának a dolgok, hogy ez a fajta minden valószínűség szerint nagyon hamarosan és visszavonhatatlanul kijön a divatból. Fene megegye! Ez aztán jól áll magának! De régen volt az, hogy ilyen arccal láttam magát!

— Igaza lehet. Mert most végre már tudom, hogy valami határozottat akarok. Franciaországba megyek, Léwy!

— Franciaországba! — ugrott föl Léwy. — Igen, — itt már nem tudom tovább elviselni az életet, ki kell másznom valahogyan ebből a nyomoruságból, el kell mennem! Ugy hatott rám, mint kinyilatkoztatás, hogy ezek között az egészséges emberek között állottam és ugyancsak átéreztem saját férfiatlanságomat és gyöngeségemet.

De hát mi történt?

— Semmi, csak éppen, hogy ma ő is tudomásomra adta, hogy zsidó vagyok — és azt kívánta, hogy keresztelkedjem ki.

— No, és most szakítani akar vele?

— Oh, dehogyan Léwy! Hiszen nagyon is jól tudom, hogy ez nem belőle jött. Nincs nyugta a többiek miatt, mondhatnám, zsarnokságuk alatt áll. És engem úgy megkínóztak, hogy sokszor szinte vér borította el szemem. Igen, Franciaországba megyek, rangot küzdök

„The Man of to-morrow“

Az új angol miniszterelnök pályafutása és jellemrajza

(London, január 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Érdekes könyv hagyta el a napokban a londoni sajtót. A könyv címe „The Man of to-morrow: J. Ramsay Macdonald“, magyarul: „A jövő embere: J. Ramsay Macdonald, melynek szerzője, aki Inconoclast álnév alatt adta ki műveit, érdekes intimításokat mond el a nagy munkásvézer életéből.

A könyv elmondja, hogy már kisgyermek korában, amikor társaival iskolába ment Ramsay Macdonald, feltűnő volt, mennyire vágyódott a szabad természet és a formák kötöttsége nélkül való élet után. Ő maga így ír önmagáról:

Mintha a vadon szava szólított volna miniket. Ugy érzem, hogy a fák, a bokrok, a tenger partja s a víz állandó mormogása nap-hosszat valami különös izgalomban tartanak.

„A legtökéletesebb hangszer“

Emberfeletti erővel folytatta tanulmányait. Azonfelül, hogy iskolai feladatainak mindig teljes mértékben tett eleget, voltak privát olvasmányai. Lossiemouthban, ahol iskolába járt, minden kapható könyvet elolvasott és ebből az időből maradt fenn benne az a hihetetlen energia, amely most is minden elképzelhető munka tömegén át fentartja és előreviszi. Később, amikor belekerült az életbe és ami ránezve majdnem ugyanannyit jelentett: a nyilvánosság és a parlament forgatagába, különösen azzal tűnt fel, hogy *írásának és szavának hatása jóformán ellenállhatatlan volt.* A hangját még ma is a legtökéletesebb hangszernek tekintik, ami Angliában, ahol a nagy politikai szónokok tömegesen teremnek, különösen figyelemreméltó. A könyv szerzője elmondja, hogy a munkáspárt egyik konferenciáján mint előadó mondott beszédét Macdonald és ebben a beszédben ez a mondat fordul elő:

Az elesettek sirján kinő a fű és az örök szél játszik vele, simogatja.

És ekkor a komoly férfiakból és tudományosan képzett nőkből álló gyűlésen egyetlen rezdülés futott át, nem annyira a szó, mint inkább a hang ereje, mindenkit megrázott és mindenkinek szemé előtt feltűnt a sirdomb, amelyen zölden hullámlázik a frissen nőtt fű. A hang szuggesztív ereje olyan nagy volt, hogy hosszú másodpercekig senki sem mezdult a teremben.

A parlamentbe való bejutásért első küzdelmét 1896-ban vívta Macdonald. Az azóta eltelt negyedszázadon át egy pillanatig sem került ki a

a közéletből és ami ezzel egyet jelent, a figyelő szemek keresztütléből, de ez a tűz nemhogy megégette volna, hanem megedzette.

„Az alkonyodó földek közé“

Felesége mindig hűséges segítőtársa volt küzdelmeiben. A szerzőt különösen egy kép ragadta meg erősen: a dolgozószoba ajtajában gyermekével karján áll az asszony és hosszú, szeretetteljes pillantással simogatja végig férjének az íróasztal fölé hajló fejét, amelyen már ezüstösen csillog a haj a lámpa fényében és halgan kérdezi, hogy mit dolgozik. Ez a jelenet minden este megismétlődik, mert Macdonald most is mindig megmagyarázhatatlan energiával három ember munkáját végzi el. És ha munkáját elvégezte, megtömi édesüstű Old Judge-dohánnyal kurta kis pipáját, hóna alá fog egy kötet Shelleyt, Wordsworth-ot és kísértél az alkonyodó földek közé, hogy magába szívja a mezők páráját és kipihenje magát.

Életének szabad részét könyvei közt tölti. Irodalmilag, politikai felfogásával ellentétben, erősen konzervatív érzelmű Anglia új miniszterelnöke. Könyvtárában helyet találtak a régi angol klasszikusok s a külföldi irodalom remekei olyan tömegben, hogy könyvtárszobája valóságos szétreped a behalmozott könyvek tömegétől, azonban ezek között alig-alig fordul elő modern szépíró. — Carlyle és Scott azok, akik karakterére a legtöbb hatást tették, de igen nagy számban vannak képviselve Milton, Browning, Keats művei, Tolsztoj egynehány írása és jóformán semmi, ami ezután vetődött fel.

„Elve életének egy része“

Hisz abban, amit mond. *Elve életének egy része* és valamin változtatni kellene, inkább vas-energiával, óriási tudásával nekimenne az egész világnak, semhogy azon, amit egyedül helyesnek és célravezetőnek ismert fel, változtasson, vagy abból engedjen. Alig tudjuk megmérni és megérteni, hogy mit jelentett Macdonald a háború alatt Angliára és az egész világra és aki jellemét ismeri és megérti, megérti azt is, hogy miért gyűlöli minden formájában a diktatúrát. Jellemének felépítéséből természetszerűen következik, hogy szembeállít egy a diehardokkal (az angol fajvédők), mint a kommunistákkal és éppen ezért neki kell nemcsak a munkáspártot, hanem azt az országot is vezetnie, amelyek minden valószínűség szerint igaz történelmi perspektíván át nézve ő egyik legnagyobb alakja.

Tizenötödik fejezet

Amikor fölébredt, az előző esti elhatározás sulyosan és nyomasztóan feküdt meg a mellét. Csak arra a gondolatra lélekzett föl, hogy még változtathatja. De amint áttekintette helyzetét, csakhar újra érezte, hogy ez az egyetlen dolog, amit még megtehet.

Sokáig járkált föl és alá szobájában, meg-egyszer keresztül gondolata összes indokait. Akkor aztán kiváltotta utlevelét, még mielőtt Thórához ment volna. Ilyen energikus lépéssel néha erőt tud szerezni magának az ember, amikor gyöngének érzi magát.

***

Engberg hadnagy az előző este pontosan megfigyelte Thórá és Jákobot, amint először a kertbe jöttek és aztán ahogyan elváltak egymástól. Elérkezettnek látta az időt, hogy az első lépést megtegye. Hogy tulajdonképpen mi a célja, azt talán ő maga se látta tisztán, de úgy gondolta, valami majd csak ki fog sülni a dologból.

Általában az emberek távolról sem olyan gonoszak, mint a tetteik, különben fegyver nélkül még az utcára se lehetne kimerészkedni. Ha például valaki el akarja szeretni embertársának kedvesét, akkor semmi esetre sem gonarra, hogy rabolni kíván, hanem körülbelül olyasmint mond magában: ezt a szegény kislányt boldogtalanná teszi az a goromba fráter, aki nem is tudja eléggé megbecsülni, — énvelem biztosan sokkal boldogabb lenne. A másik majd csak megvizsgálódik és legrosszabb esetben — ugysem érdemel más.

Engberg hadnagy pontosan megvigyázta, hogy Thóra mikor jön be édesapjával a városba. Mikor már föltételezhette, hogy az apa az irodában van, ő is fölment.

(Folyt. köv.)

Prima Brill-féle géphajtószijsz minden méretben kapható

Grossmann Jenő Nagyvárad Baross-utca 10. Sürgönycim: Grossmasia. Telefon: 2-86

(Kol

tőjától.) A vanyok nést kelte rosi tanác szükséges olyan pol laknak, it zettek a kat is em dor Józse györgyi I ház örökő kolozsvári hatvan év harminc é

Ma

a városház len és mi len, mely méltatlan

a közön

Szentgyörg

sának kije

sának a h

városi tan

illetőségi

hasonlókép

jesebb jöi

vele szeml

lembevétel

neki az ill

1924. szar

Béres

ügyosztály

nak, nem

hogy Sánd

ros megtag

kiadását. A

Sándor

1234-192

már a mai

1886. évi

jan a tanác

hallgatóság

az erről sz

illeték nél

Ha elfog

A szél,

(Bécs,

Arrhenius s

energiaforrás

tulajdonképe

pek fejlődés

fogva az any

petróleum.

duplájára e

annyi közse

egész multba

katasztrófa t

kipusztítja a

ban a geogr

tetéseket tet

tékben ujra

ban nem rep

letét az évi

lik, ezt a r

kiaknázni,

mélyen feks

nem lehet;

évre van szé

Ami a

véleménye,

hatvan év m

Az Északame

szintűen 1940

nemzetközi sz

tását szabály

sege miatt.

Mi pótl

mot? Erőforr

szél, azonban

lata ma még

mában van.

képvisel, külf

ban, Norvégia

ben azonban

hogy a jövő

világ összes

állítjuk, a fel

nyiségnek, an

Sándor József és Szentgyörgyi István illetősége

(Kolozsvár, január 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az arcképes személyazonossági igazolványok kiállításával kapcsolatban kínos feltűnést keltett Kolozsváron az a hír, hogy a városi tanács megtagadta a bejelentőhivatalnál szükséges illetőségi bizonyítvány kiadását több olyan polgárnak, akik hosszú évtizedek óta itt laknak, itt gyakorolták választójogukat és fizettek adót. Az egyik napilap konkrét vádakat is emel a városi tanács ellen, hogy Sándor József országgyűlési képviselőnek és Szentgyörgyi Istvánnak, a kolozsvári magyar színház örökös tagjának, nem hajlandó elismerni a kolozsvári illetőséget, holott Szentgyörgyi már hatvan éve, Sándor József pedig több mint harminc éve lakik Kolozsváron.

Ma délelőtt Szentgyörgyi István megjelent a városházán és erősen tiltakozott a felelőtlen és minden alapot nélkülöző híresztelés ellen, mely könnyen arra vezethetne, hogy a méltatlanul megtámadott városi tanács

a közönségen vegyen elégtételt magának.

Szentgyörgyi István az Uj Kelet munkatársának kijelentette, hogy illetősége megtagadásának a híre minden alapot nélkülöz, mert a városi tanács már keddi ülésében megadta az illetőségi bizonyítványt számára. A tanács, hasonlóképpen a kerületi kapitányság, a legteljesebb jóindulatot és előzékenységet tanúsította vele szemben, sőt színészi multjának figyelembevételével a város díjmentesen adta ki neki az illetőségi bizonyítványt, melyet 1066—1924. szám alatt iktattak.

Béress János városi tanácsos, az illetőségi ügyosztály vezetője, kijelentette munkatársunknak, nem felel meg a valóságnak az a hír sem, hogy Sándor József kamarai képviselőtől a város megtagadta volna az illetőségi bizonyítvány kiadását. Az igazság az, hogy

Sándor József csak tegnap adta be

1234—1924. szám alatt a kérvényét, melyet már a mai tanácsülésen le is tárgyaltak. Az 1886. évi XXII. törvény cikk 11. szakasza alapján a tanács úgy döntött, hogy Sándor József hallgatólagosan már megszerezte illetőségét s az erről szóló bizonyítványt neki is minden illeték nélkül ki fogják adni.

Ha elfogy a kőszén és petróleum...

A szél, a nap, az apály és dagály szerepe

(Bécs, január 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Arrhenius svéd tudós a párisi egyetemen a világ energiaforrásairól tartott előadást. Min nyugszik tulajdonképpen a mai kultúra? — kérdezte. A gépek fejlődése okozta az ipar torradalmát, ennélfogva az anyagi kultúra bázisa ma a szén és a petróleum. A háboruban a kőszén használatát a duplájára emelkedett és az utóbbi tíz év alatt annyi kőszén használt el az emberiség, mint az egész múltban. Arrhenius azt hiszi, hogy a világot katasztrófa tenyegeti, mert ez a rohamos fogyasztás kipusztítja a világ szénkészletét. 1910-ben és 1913-ban a geográfiai kongresszusok komoly figyelmeztetéseket tettek. Az elhasznált vasat bizonyos mértékben újra fel lehet használni, az léteget szén azonban nem reprezentál többé erőt. A föld szénkészletét az évi fogyasztás tizenhatezerszeresére becsülik, ezt a mennyiséget azonban nem lehet végig kiaknázni, a szén egyrésze ugyanis 1800 méter mélyen fekszik, ahol 70° C hőség miatt dolgozni nem lehet; úgy hogy a világ mindössze hatezer évre van szénrel ellátva.

Ami a petróleumot illeti, Arrheniusnak az a véleménye, ha a mai fogyasztást vesszük alapul, hatvan év múlva kimerülnek a petróleumforrások. Az Északamerikai Egyesült-Államok tartaléka valószínűleg 1940-ben elfogy, bizonyosra vehető, hogy nemzetközi szerződéssel fogják a petróleum fogyasztását szabályozni, az anyag nagy katonai jelentősége miatt.

Mi pótolhatja majd a szenet és a petróleumot? Erőforrások: a napsugár, apály és dagály, a szél, azonban ezeknek az erőforrásoknak a használata ma még nagyon kezdetleges kísérletek stádiumában van. A vizierő ezzel szemben nagy értéket képvisel, különösen Franciaországban és Olaszországban, Norvégiában és Svájcban. Amerikával szemben azonban Európa szegény, ez is egy okkal több, hogy a jövő kultúra útját ott keressük. De ha a világ összes vizierőit az emberiség szolgálatába állítjuk, a felét sem kapjuk annak az energiamennyiségnek, amelyet a föld lakossága a szén és pet-

róleum használatára révén elfogyaszt, azonkívül az ipar Atrika, Ázsia és Amerika legnehezebben megközelíthető részein lenne kénytelen letelepedni. A kultúra megmentése a nap feladata. A francia Mouchon megpróbálkozott azzal, hogy a napsugarat, mint energiaforrást az iparba befogja. Kis gépet

alkotott, amelynek kazánjába napsugár koncentrált. Shuman, amerikai mérnök óriási reflektorokat állított egy gőzkazánra és ezzel az eljárással elektromosságot is szállított. Gépei most Assuanban vannak, ahol a legmagasabb hőmérséklet hatásával próbálkoznak.

Anglia nagykövetet küld Moszkvába

A franciák bojkott alá helyezték az angol megszállási zónát. Pfalz lakossága tüntet a szeparatizmus ellen. Változatlanul tart az angol vasutasok sztrájkja

(London, január 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Macdonald angol miniszterelnök ma elküldötte Poincarénak a német jóvátételi összeg leszállítására és a német kérdés teljes megoldására vonatkozó javaslatát. A tervekről egyelőre semmi sem szivárgott ki. Azt hiszik azonban, hogy Anglia és Franciaország között ismét kiújul az ellentét. A kirobbanásra valószínűleg az fog alkalmat adni, hogy a francia-belga vasutigazgatóság korlátozza a megszállott német területeken levő angol zóna vasúti forgalmát. Poincaré ugyan azzal nyugtatta meg lord Crewe párisi angol nagykövetet, hogy ez az intézkedés kizárólag technikai természetű, Londonban mégis

hideges figyelemmel kísérik,

hogy mi történik a kontinensen. Politikai körök szerint ugyanis a franciák blokád alá vették az angol zónát.

A belső krízis ellenére, melyet a vasutasztrájk még súlyosbít, Angliában egyre érzékenyebben figyelnek Franciaország felé. Londonban nagy az elégtelenség Poincarénak a pfalzi kérdésben adott magyarázata miatt is. Kínos hatást váltott ki az angol fővárosban az a hír, hogy a pfalzi Lautelecke városában ismét

súlyos zavargásokat idéztek elő a szeparatisták,

akik ellen a lakosság tüntető felvonulást rendezett.

„Az Est“ riporterének romániai kalandjai a levegőben és a szárazföldön

Lestyán Sándor - Budapestről repülőgépen indult el Kemál pasát meginterjúvolni. Temesvár mellett hóvihár miatt földre ereszkedett a repülőgép. Kémnek nézték a budapesti riportert, de bukaresti intézkedésre azonnal utjára engedték

(Temesvár, január 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kedden délelőtt óriási hóvihár dühöngött a Bánátban. Délelőtt tizenegy óra tájban Temesvár külvárosa lakóinak figyelmét egy repülőgép vonta magára, amely hasztalanul próbált megküzdeni a tomboló szélviharral. Perceken keresztül fáradtan eikkázott össze-vissza a szélben és végül is feladta a meddő küzdelmet és a város határában, a szalkaházi vámnál leereszkedett a földre.

Kémriadalom a szalkaházi vámnál

A vámház mellett a repülőgép óriási szenzációt keltett. A repülőgépről első látásra könnyen megállapítható volt, hogy nem a román hadsereg légitartományából való, mert a hadsereg gépei egyékes típus szerint készültek. Temesvár környékén pedig katonai repülőgépen kívül más repülőgép sohasem közlekedik és így könnyen érthető, hogy a vámház főnöke kémekeket sejtett a repülőgép utasaiban.

A vámház főnökének gyanúját még jobban megerősítette az a körülmény, hogy a földreereszkedett gépből három polgári ruhás utas szállt ki, akik egymással magyarul beszéltek. Az utasok a vámfőnök kérdésére elmondották, hogy Budapestről indultak el, Szófiába igyekeznek, de a vihar miatt defektust kapott a motorjuk és kénytelenek voltak leszállni. A vámfőnöke a három utast a szigurancafőnök megérkezéséig őrizetbe vette, a repülőgép mellé őrséget rendelt és a hadosztályparancsnokságot is telefonon értesítette a történetkről.

Néhány perc múlva autón a helyszínre érkezett Popescu szigurancafőnök, hogy megejtse a vizsgálatot. A vizsgálat során hamarosan köddé foszlott a kémügy legendája. A három utas hihallgatásánál ugyanis kiderült, hogy az egyik Lestyán Sándor, a budapesti „Az Est“ című napilap munkatársa, a másik Ujvári László pilóta, a harmadik pedig Sztójka János montőr. A gépet a budapesti „Aero Express“-től bérelte az „Az Est“ részvénytársaság, hogy Lestyán Sándort repülőgéppel küldhesse balkáni riportkörútra. Motorhiba miatt azonban eredeti utitervüktől eltérőleg kénytelenek voltak román területen leszállani.

Popescu szigurancafőnök, mihelyt tudomást

Három szeparatista ugyanis a tömegre lőtt, mire elfogták őket. De közben Kaiserslautenből ötven felfegyverzett szeparatista érkezett s azok kiszabadították társaikat a csendőrkaszányából és lövöldözés közben egy munkást agyonlőttek. A rend helyreállítása címén egy marokkói katonából álló francia csapat bevonult a városba.

James O'Brady képviselő elfogadta Macdonald ajánlatát és elvállalja a moszkvai angol nagykövetségi állást.

Ő lesz Angliának első nagykövete Oroszországban

A forradalom óta. Macdonald külpolitikájának másik irányát jelzi, hogy a berlini angol nagykövetségi állást is betöltik. Az új kormány valószínűleg Mas-singham publicistát fogja erre a tisztségre kinevezni. Londonban azt hiszik, ez a két kinevezés nyílt előkészítése Macdonald ama tervének, hogy Németországot és Oroszországot sürgősen felvegyék a népszövetségbe. Ezen a téren is számítani kell az angol-francia érdekek összeütkezésével.

Az új kormányt külpolitikai programjának kifejtésében egyelőre a vasutasztrájk késlelteti. A békéltető tárgyalások ugyanis megakadtak, mert a vasutigazgatóság nem hajlandó elfogadni a bérmege-állapító tanács döntését s ezért a mozdonyvezetők és fűtők végrehajtó bizottsága ma elfogadta a sztrájk folytatására vonatkozó határozatot.

A tényállásról, udvarias előzékenységgel bánt a levegő hajótöröttével és készséggel állt rendelkezésükre, hogy tovább folytathassák utjukat. A hajótörött utasokat a városba kalauzolta, ahol Lestyán mellé egy detektivet rendelt és biztosította teljes mozgási szabadságát. Lestyán aztán, aki nagyon kedélyesen fogta fel enyhe hadifogságát, elmesélte a szigurancafőnöknek légi kalandjait.

Elbeszélése szerint már vasárnap délelőtt indultak el Budapestről. Másfélóra múlva keresztül repültek Temesvár fölött. Állandóan ezeröttszáz méter magasan repültek. Karánsebesnél a hóvihár és köd miatt elvesztették a tájékozódást, az orkán végül is Szeged felé sodorta a tehetetlen gépet, amelynek vezetője Szeged határában kénytelen volt leereszkedni gépével.

Vasárnap és hétfőn Szegeden maradtak, mert a vihar szünet nélkül dühöngött. Kedd reggelre megenyhült az idő, bár az eget még mindig sűrű hófelhők borították. Temesvárig el is értek minden baj nélkül, de akkor ismét kitért a vihar, a motort defektust kapott és így kénytelenek voltak leereszkedni a szalkaházi vámnál.

Riportkörút a levegőben

Lestyán elmondotta, hogy Budapestről Szófiába, Konstantinápolyba, Szmírnába és Angorába igyekezik, ahol Kemál pasával akar interjút csinálni lapjának. Utja során végig akarja látogatni a balkán városokat és szerzett impresszióiról cikksorozatban fog beszámolni az „Az Est“-nek. Lapja a hírszolgálat gyors lebonyolításának és utja megkönnyítésének érdekében repülőgépet bérelt a számára, hogy riportkörútja mennél eredményesebb lehessen.

Lestyánnal Temesváron való tartózkodása alatt a hatóságok a lehető legudvariasabban bántak. Popescu szigurancafőnök azonnal táviratozott Bukarestbe instrukciókért, ahonnan már délben megérkezett a válasz, amely szerint az utasokat tovább kell engedni és utjuk elé semmi akadályt sem szabad gördíteni. A bukaresti távirat alapján a hadosztályparancsnokság vizummal látta el az utasokat, akik ma délelőtt repülőgépükkel már el is hagyták Temesvárt. Lestyán elutazása előtt kijelentette, hogy utját három hétre kontemplálta. Három hét múlva visszatér Bukarestbe.

ret jelent, a figyelő a tűz nemhogy mag-

nyodó földek közé es segítőtársa volt kü- sen egy kép ragadta ajtajában gyermekével szu, szeretetteljes pil- jének az íróasztal fölé stösen csillog a haj a érdezi, hogy mit dol- este megiméltödik, adig megmagyarázha- er munkáját végzi el. segítőmi édesüstü Old pipáját, hóna alá fog rth-ot és kísétál az al- agába szívja a mezők

könyvei között tölti. val ellentétben, erősen új miniszterelnöke. a régi angol klasszi- remekei olyan tömeg- valósággal szétreped a étől, azonban ezek kö- rn szépítő. — Carlyle ére a legtöbb hatást a vannak képviselve ívei, Tolsztoj egyne- ni, ami ezután vető-

életének egy része"

d. Elve életének egy kellene, inkább vas- ekimenne az egész vi- egyodál helyesnek és toztasson, vagy abból rni és megérteni, hogy boru alatt Angliára illemét ismeri és meg- ért gyűlöli minden lemének felépítéséből hogy szembeszáll egy ajvédők), mint a kom- neki kell nemcsak a országot is vezetnie, szerint igaz történelmi k legnagyobb alakja.

előző esti elhatáro- ban feküdt meg a latra lélekzett föl, De amint áttekintette te, hogy ez az egyet- het.

alá szobájában, még- ta összes indokait. evelét, még mielőtt n energikus lépéssel magának az ember, gát.

előző este pontosan bot, amint először gyan elváltak egy- az időt, hogy az y tulajdonképpen mi se látta tisztán, de csak ki fog sülni

távrolról sem olyan különben fegyver etne kimerészkedni. szeretni embertár- ni esetre sem gon- hanem körül-lül ezt a szegény kis- a goromba fráter, megbecsülni, — én- oldogabb lenne. A talódik és legrosz- demel mást.

tosan megvigyázta, édesapjával a vá- ette, hogy az apa nt.

Románia lemond a francia kölcsöről a frankzuhanás miatt

Anglia előnyösebb ajánlata. A román-francia viszony változatlanul jó marad

Bukarest, január 25. (Rador.) Az „Adeverul“ a legilletékesebb helyről nyert információja alapján közli, hogy a Havas-ügynökség híre, mely szerint a román kormány lemond a 100 millió frankos kölcsöről, tényleg megfelel a valóságnak. A legutolsó minisztertanács ugyanis megvitatta azt a kérdést, opportunus-e, hogy Románia fentartsa kölcsönkérését, amikor a francia szenátus egyszer már visszautasította a kölcsönt és esetleg még egyszer így járna el. A kormány úgy találta, hogy helyesebb lesz előre lemondani a kölcsönről és Duca külügyminiszter utasította Victor Antonescu párisi követünket, közölje ezt a francia kormánnyal. Különben is ez a kölcsön nem áll

lott volna készpénzből, hanem hitelre szállított hadifelszerelésből és Románia újabb időben sokkal előnyösebb kölcsönajánlatokat kapott Angliától.

Páris, január 25. (Rador.) A „Petit Parisien“ azzal a hírrel kapcsolatban, hogy a román kormány lemondott a 100 millió frankos francia kölcsönről, azt írja, hogy a szövetséges államok saját erejükből fogják szükségleteiket fedezni, vagy pedig más hatalmak pénzügyi támogatásához fognak fordulni. Franciaország barátaí számíthatnak arra, hogy mindig, jó és rossz napjaikban, a maguk oldalán találják a demokrata Franciaországot, amely a fennálló békoszerződésekre támaszkodik.

Értéktelen részvényekkel árasztják el az Amerikából hazatérőket

Kilencven dollárokat szednek ötven centet érő papírokért. A Haroun Motor Corporation értékpapirjai

(Kolozsvár, január 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Erdélybe és a regátba hazatérő parasztko valóságos tragédiájáról kell beszámolnunk. Emberek, akik évtizedes verejtékes munka után összegyűjtött pénzükkal akarják itthon nyugodalmat öregségüket eltölteni, részvényhiénák karmai közé kerültek, akik a legfantasztikusabb hangzó vállalatok papírjait szözzék rájuk, elhitetik velük, hogy itthon harminc százalékkal jobban értékesíthetik a papírokat, mint kint Amerikában. Csak itthon tudják meg a döbbenetes valóságot: a papírok alig érnek annyi centet, mint ahány dollárra szólnak.

Erre az újfajta szélhámosásra most jöttek rá, amikor a hazatérők tömegesen akarják a papírokat a különböző pénzintézeteknél érvényesíteni. Egész özöne a kötelezvényeknek, a részvényeknek, a pénztári jegyeknek és a bankélet különböző kiadványainak kerül bemutatásra a pénztáraknál, ahol azonban a pénztárnok minden esetben sajnálkozva visszadja az „értékpapírt“ és

mindannyiszor megjegyzi, hogy legfeljebb ha néhány centet adhat a papírért.

A pénztárak korlátai előtt megdöbbenő jelenetek játszódnak le. Itt tudják meg a szerencsétlen emberek, hogy kis vagyonuk, aminek segítségével munkában eltöltött éveiket nyugodalomban akarták biztosítani, szélhámosok prédája lett.

Legtöbb efajta papíros a Haroun Motor Corporation Ohio cég nevét viseli.

Egy kolozsvári bank, ahol ismételtelen értékesíteni akarták ezt a részvényt, kérdést intézett a cég newyorki képviselőjéhez, hogy mit ér a tőzsdén ez a papíros. A válasz szerint a papírost nem jegyzik a newyorki tőzsdén és ötven centnél többet semmi körülmények között nem lehet adni érte.

Mint hogy az efajta papírok egész tömege van az országban, több nagyobb bankcég összeírta ezeket és legközelebb felhívja a nagy amerikai pénzintézetek figyelmét az üzelmekre, amelyekkel valószínűleg foglalkozni fog az amerikai román követség is.

Az angol birodalom új miniszterei

(Apró portrék)

A világ közvéleményének figyelő szeme hetek óta feszült várakozással nézi az angol politika eseményeit. A Labour Party kormányrajutása Európaszerte nagy izgalmat keltett, mert a munkáskormány uralma nemzetközi politikai viszonylatokban is jelentős irányváltozást fog jelenteni. Ez magyarázza meg, hogy az új angol miniszterek alakja Európaszerte az érdeklődés központjába került. Az új miniszterek néhány szóval megkarcolt portréját itt adjuk:

1. Ramsay Macdonald, az új kormány teje, ötvenhét éves kiválóan képzett újságíró és nemzetgazdász. Anglia egyik legkiválóbb szónoka, aki hallatlan népszerűségét szónoki talentumának és ragyogó publicisztikai művészetének köszönheti. Igazi puritán angol munkás, aki fanatikus hittel hisz elveiben. Egyébként ő az új kabinet egyetlen kimondott szocialista tagja. (Mai számunkban külön cikkben is méltatjuk egyéniségét.)

2. Philipp Snowden, Anglia új kincstárnoka, magánhivatalnokként kezdte pályáját, de az angol független munkáspárt megalakulása után szakított pályájával és teljes munkaképességét a párt agitációs munkájának szolgálatában állította. Az angol pénzügyi viszonyok legjobb ismerőjének tartják és a költségvetési jog egyik legkitünőbb szakértője. Már betöltötte hatvanadik életévét, de még mindig esorbatlanul ura teljes munkaképességének. Jobblába születése óta béna és így csak mankóval tud járni.

3. A tengerészeti tárcát Wedgwood ezredes kapta. A portsmouthi állami hajógyár mérnökeként kezdte pályafutását. A délafrikai háborút mint az angol hadsereg főhadnagya küzdötte végig Transvaalban. A világháborúban számos kitüntetést szerzett. 1919-ben a liberális pártból Labour Partyba lépett át és azóta tiszteletreméltó önfeláldozással harcol a nemzetközi reakció ellen. A magyarországi fehér terrort ő leplezte le legelőször a nyugati kulturálmok közvéleménye előtt. Minden igaz ügynek önzetlen apostolául szegődik és munkáerejét szívesen állítja a szenvedők és elnyomottak ügyének szolgálatába. A zsidó nemzeti gondolatnak —

bár ő maga keresztény — odaadó híve, az elmúlt évben jósztantából Keren Hajjeszód propagandakörutrá indult Amerikába és jelentős összegeket gyűjtött össze az épülő Zsidó Nemzeti Otthon céljaira.

4. Sidney Olivier, India új minisztere, Jamaika kormányzója volt és pályafutása alatt a különböző londoni minisztériumokban magas pozíciókat töltött be. Nem aktív politikai egyéniség, inkább reszortember, akinek nagy kvalitásait minden kormány hasznára tudja fordítani. A gyarmatügyeknek ma ő a legalaposabb ismerője Angliában.

5. Hadügyminiszternek Thomast szemelte ki Macdonald. Thomas ifju korában mozdonyvezető volt, később a vasuti munkások szindikátusának az elnöke lett és jórészt az ő személyes tekintélye tette a vasuti munkások szindikátusát Anglia legerősebb szakszervezetévé. 1917—19-ig a Labour Party megbízásából amerikai propaganda-köruton járt és nagy szónoki kvalitásaival a maga számára hódította meg az amerikai vasutasokat. Az új kormányban ő képviseli a Franciaországgal szembeni barátságos álláspontot.

6. Henderson, a belügyminiszter, valaha vasöntő volt. Asquith kabinetjében ő látta el a kultuszminiszteri tárcát. Lloyd George első háborus kormányában tárcanélküli miniszter volt. 1917-ben őt küldték ki Oroszországba, hogy vegye rá Kerenszkit, ne kössön békét Németországgal.

7. Sheffield Ponsonby gyarmatügyi államtitkár érdekes karriert futott be. Viktoria királynő testőreként kezdte pályáját, a háboru előtt és alatt az angol diplomácia szolgálatában állott, 1919-ben pedig a munkáspártba lépett át.

8. Az új közoktatásügyi miniszter Trevelyan, egyike Anglia leggazdagabb földbirtokosainak. Asquith kabinetjében államtitkár volt. 1914-ben azonban lemondott állásáról, mert ellenezte a Németországhoz intézett hadüzenetet. Az angol béke-mozgalomnak egyik legmarkánsabb harcossá, aki az új kormányban is a legszélsőbb pacifista álláspontot képviseli.

Házle-

bontás

miatt

Szabó Jenő

szövet és selyem-
áruházában

Cluj, Cal. Regele Ferdinand 5.

az összes
raktáron levő áruk
mélgen leszállított
árakon
elárusítatnak

Telefon
479

Sir a

Kölcshöröl

zatlanul jó marad

hanem hitre szállított
ománia újabb időben
majánlatokat kapott An-

Rador.) A „Petit Pa-
csolatban, hogy a ro-
a 100 millió frankos
rja, hogy a szövetséges
fogják szükségleteiket
hatalmak pénzügyi tá-
ulni. Franciaország ba-
hogy mindig, jó és
k oldalán találják a
ot, amely a fennálló
zkodik.

sztják el

A Haroun Motor

hogy legfeljebb ha né-
ért.

előtt megdöbentő jele-
ndják meg a szerencsét-
nyonuk, aminek segítség-
letüket nyugodalomban
osok prédája lett.

**a Haroun Motor Cor-
viseli.**

ol ismételt értéke-
yt, kérdést intézett a
z, hogy mit ér a tözs-
szerint a papíros nem
és ötven centnél töb-
tt nem lehet adni érte.
pirok egész tömege van
bankcég összeírta eze-
a nagy amerikai pénz-
ekre, amelyekkel való-
rikai román követség is.

odaadó híve, az elmúlt
Hajjeszól propaganda
és jelentős összegeket
idő Nemzeti Otthon

uj minisztere, Jamaika
tása alatt a különböző
agas pozíciókat töltött
éniség, inkább reszort-
sait minden kormány
gyarmatügyeknek ma
ngliában.

Thomast szemelte ki
an mozdonyvezető volt,
szindikátusának az el-
mélyes tekintélye tette
ását Anglia legerősebb
ig a Labour Party
ganda-köruton járt és
maga számára hódí-
sokat. Az új kormány-
ggal szembeni barát-

iszter, valaha vasöntő
látta el a kultuszmi-
első háborus kormá-
er volt. 1917-ben öt
gy vegye rá Kerensz-
szággal.

armatügyi államtitkár
ktorria királynő test-
poru előtt és alatt az
an állott, 1919-ben
át.

miniszter Trevelyan,
ldbírtokosainak. As-
volt. 1914-ben azon-
ellenozta a Német-
t. Az angol béke-
ansabb harcosa, aki
sőbb pacifista állás-

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság
napilapja

Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás meg-
jelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei
félévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Romániában és külföldön az „Uj Kelet“ részére kizárólag
Rador Publicitate (Bucuresti, Str. Gen. Berthelot 1.)
hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

— **Károly trónörökös Milánóban.** Milánó-
ból jelentik: Károly román trónörökös tegnap ide-
érkezett és a román konzul kíséretében megláto-
gatta a Caproni-téle repülőgyárat és több új gép
próbarepülésén résztvett.

— **Mégis Gritta lesz Kolozsvár rendőr-
prefektusa?** Megirtuk, hogy a „Monitorul
Oficial“ egyik utolsó száma szerint Gritta
aradi rendőrprefektust Lugosra helyezték át.
Azóta egy másik legfelsőbb kézirat jelent meg
a hivatalos lapban, amely szerint Gritta kine-
vezése Temesvárra szól. Értesülésünk szerint
Gritta Ovidiuszt mégis Kolozsvárra fogják ki-
nevezni. A kinevezést a napokban várják.

— **Kolozsvár hus nékül.** Kolozsvár hus-
iparosai tegnap értekezletet tartottak, amelyen
hevesen támadták a városi tanácsot. Az árak
maximalálásánál a hatóságok nem vonják be ta-
nácskozásaikba a mézáróipar reprezentánsait és
szakszerűség nélkül, az ipar helyzete mérlegelésé-
nek mellőzésével állapítják meg az árakat, melyek
nemesek a mézárósmestereket sujtják, hanem
magukat a fogyasztókat is. Ime — így panaszo-
kodnak a mézárósok — a maximalizálással el-
érték, hogy csak silányminőségű marhát vágnak
és azt is kis mennyiségben. Az önkényes és
szakszerűtlen árnyállapításnak következménye
még, hogy felburjánzott a titkos husárúsítás és
ezzel együtt a husárak hallatlan mértékű emel-
kedése. E panaszokat írásba foglalva tegnap
este a mézárószövetség megbízásából Réthy
Károly elnök és Kirkósa alelnök Bukarestbe
utaztak, ahol a minisztériumban kérni fogják,
hogy a kormány utasítsa a városi tanácsot arra,
hogy az ármaximalálásnál minden alkalommal
kérdézzék meg a mézárótestületek képviselőit
is. A mézárósok elhatározták, hogy addig amíg
kívánságaikat felsőbb helyen kielégítő módon
el nem intézik, a vágást beszüntetik.

— **Béke a nagyváradi ipartestületben.**
Nagyváradról jelentik: Popoviciu Miklós nagy-
váradi prefektus a napokban fogadta az ipar-
osság vezetőit és hosszasan tárgyalt arról, hogy
mint lehetne az állam magasabb érdekeivel
egybehangzón vezetni a leginkább magyar és
zsidó iparosokból álló testületet. A prefektus
nagy megértést tanúsított az ipartestület válas-
tási szabadsága és autonómiája iránt és abban
állapodott meg az ipartestület vezetőségével,
hogy egyenlő jogkörrel két elnököt fognak a
legközelebb megejtendő választásokon jelölni.
Magyar részről az egyik elnökjelölt ifjabb
Morus Sándor. A román elnök személyében is
megállapodtak. Ez Oras László lenne. Tisztí-
ügyessékként két ügyvédet, egy román és egy
magyart jelölnek.

— **A fővárosi nyomdatulajdonosok sztrájkra
készülnek.** Bukarestből jelentik: A fővárosi
nyomdatulajdonosok tegnappülest tartottak, amelyen
elhatározták, hogy valamennyien bezárják üzemüket,
ha a kormány megengedi a papírgyáraknak a
papírárak felemelését, vagy ha felemelik a papír
beviteli illetékét.

— **Nem emelik fel a cukorárakat.** Buka-
restből jelentik: Constantinescu Tancred ipar- és
kereskedelmi miniszter értesülve arról, hogy egyes
érdekeltek körök a cukorárak felemelését propagálják,
kommunikét küldött a fővárosi lapokhoz, amelyben
kijelenti, hogy semmiesetre sem fogják felemelni a
jelenlegi cukorárakat.

— **Palagiesiu Sándor Kolozsvár pénz-
ügyi tanácsosa.** Amióta Dandea Emilt, Kolozsvár
volt pénzügyi tanácsosát, Marosvásárhelyre polgár-
mesterré kinevezték, a legfontosabb városi reszor-
tok egyikét, a pénzügyit, csak ideiglenes megbiza-
tással vezették. A kormány most véglegesen Pala-
giesiu Sándor besztoreai árvaszéki elnököt nevezte
ki erre az állásra. Palagiesiu neve nem ismeretlen
Kolozsváron, ahol két évvel ezelőtt a belügyi re-
szortban a vármegyék és városok referenseként
működött. Az új pénzügyi tanácsos kiváló köz-
igazgatási szakember hírében áll.

**Huszonegyezer kivándorlót küldtek vissza
az elmúlt évben Amerikából**

**Analfabétát nem hocsátanak be az Egyesült-Államok. Szigoruan ellenörzik
a kivándorlókat**

(Kolozsvár, január 25. Az Uj Kelet tudó-
sítójától.) Megirtuk már, hogy az Északamerikai
Egyesült-Államok kormánya éber figyelemmel
kíséri az Amerikába való bevándorlást és a
legszigorubb intézkedésekkel igyekszik a fölös-
leges bevándorlótól megszabadulni. 1923-ban
az amerikai hatóságok összesen 20619 beván-
dorlót még Ellis-Islandon Európába utasítottak
vissza, míg ugyanabban az évben 1088 Ameri-
kában már letelepedett külföldi állampolgárt
deportáltak, mert nem feleltek meg a törvé-
nyes előírásoknak. A legtöbb bevándorlót az
amerikai hatóságok azért utasítottak vissza,
mert anyagi helyzetük nem volt biztosítva,
munkát nem kaphattak és így a közteherre
estek volna. Érdekes, hogy az amerikai kor-
mány a bevándorlásnál még az iskolai képzett-
séget is figyelembe veszi és

**az analfabétákat kiméletlenül vissza-
utasítja.**

1923-ban az amerikai hatóságok 2095
analfabétát küldtek vissza Európába. Ugyan-
abban az évben több mint 1000 bevándorlót

— **Január 30-án lesz a CFR. kerületi
konferenciája.** A CFR. minden hónapban ke-
rületi konferenciát tart Bukarestben. Januárban
ez a konferencia 30-án lesz, amelyen Kolozs-
várról Hosszu János igazgató vesz részt. A kon-
ferencia tárgysorozata még nem érkezett meg.

— **Véres összetűzés a drezdai kommu-
nisták és a rendőrök között.** Drezdából jelen-
tik: Szerdán Vogtlandban kommunista zavargók és
a rendőrség között véres összeütközés volt. Az
összeesapásnak egy halottja és sok sebesültje van.

— **Kiknek kell csak márciusban bevo-
nolni?** A kolozsvári VI. hadtest hadkiegészítő pa-
rancsnoksága átiratban értesítette a város katonai
ügyosztályát, hogy február elsején be kell vonul-
niok az összes hadköteleseknek, akiket az idej kon-
tingens javára besoroztak, vagy akik az elmúlt évek-
ről elmaradtak. A bevonulás akkor is kötelező, ha
valaki tévedésből nem kap behívót. Március else-
jére csak azok halaszthatják el bevonulásukat, akik
a lovassághoz kaptak beosztást és még sorozáskor
kijelentették, hogy saját lovukkal vonulnak be, illetve
az annak megfelelő tizenkétezer lejt az ezred pénz-
tárába befizetik. Azok a lovassághoz beosztott had-
kötelesek, akik nem saját lovukkal vonulnak be,
február elsején tartoznak bevonulni.

— **Szervekednek az elvált asszonyok.**
Prágából jelentik: Az elvált nők száma a cseh-
szlovák köztársaság területén 60.000-re szaporod-
zott. Cseh lapok szerint az elvált asszonyok szá-
mára külön titkárságot létesítettek, amely szervezni
fogja a szenvedő bajtársakat, tanácsot szolgál, jog-
védelmet nyújt nekik. Vajjon a titkár nős, elvált
vagy legényember lesz-e, arról nem szól a tudósítás.

— **Tömeges lábtörés és lábficamítás az
utcák rendbentartásának hiánya miatt.** Kolo-
zsvár utcáin ma valóságos életveszedelem
járni, az erős havazás után beállott olvadás
hólével borította el az utcákat, ezt a hólet
senki el nem takarította, az olvadásra újra fagy
következett, úgy hogy az utcák valóságos jég-
kéreggel vannak borítva. Óvatosan, lassan sza-
bad csak az utcán járni, mert egy vigyázatlan
lépés könnyen balesetet okozhat. Az utóbbi
három nap alatt négy lábtörést és tizenegy
lábficamítást jelentettek be a kerületi rendőr-
ségeknek és a baleseteknek ez a tekintélyes
száma állandóan növekszik. Vannak utcák,
amelyek csaknem megközelíthetetlenek, a Gö-
rögtemplom-utca, a Körtér-utca, a György-
falvi-ut alsó része, a Pata-utca, a Raktár-utca,
a Fellegvári-utca vezető két hid mindegyike
jégpályához hasonlít. Az Eperjes-utca is alig
van nap, hogy valaki el ne csusszék a ke-
ményre fagyott havon és göröngyökön. A ház-
tulajdonosokat kell felelőssé tenni ezekért a
balesetekért, az ő feladatuk lenne, hogy az
utcákat rendben tartsák, a jeget feltörjék és
fűrészpórral behintsek, de hibás a rendőrség,
amelynek az ellenőrzést kellene gyakorolnia.
Nézzé végig egy rendőri bizottság Kolozsvár
utcáit, különösen az említetteket, büntesse meg
szigoruan a háztulajdonosokat, akik kötelessé-
güket elmulasztják és a balesetek okozói.

tüdő és nemi betegségek miatt, 156-ot pedig
mint notórius alkoholistát utasítottak vissza.
Ezenkívül az amerikai hatóságok még a kö-
vetkezőknek tagadták meg a bevándorlást: 262
16 éven aluli gyermeknek, mert nem voltak
kísérők, 364 volt fegyenc, 4 anarchista, 1
nihalista, 6.) katonaszökevény és 161 olyan
embernek, aki

**Kanadából vagy Kubából akart az Észak-
amerikai Egyesült-Államokba átszökni.**

Az Egyesült-Államok kormánya Kanadá-
ban vagy Kubában való egyévi tartózkodás
után megengedi az Egyesült-Államokba való
bevándorlást, de azt a kvótából levonják. A
mexikói bevándorlóknak két évi tartózkodásról
szóló bizonyítványt kell bemutatni. Aki tehát
Amerikába akar bevándorolni, annak tisztában
kell lennie azzal, hogy az Egyesült-Államok
igen szigoruan veszik a bevándorlást és mint
a fenti jelentés bizonyítja, majdnem 21.000
embernek kellett akkor visszamennie Euró-
pába, amikor rendes utlevéllel már az amerikai
partokhoz ért.

— **Házasság. Schönfeld Ella és Rosenberg
József, 27-én, vasárnap d. u. Orade-Maren, Rimano-
utca 1. sz. alatt megtartandó esküvőjükre jóbará-
taikat és ismerőseiket ezton hívják meg.**

— **Az új Tokio.** Tokióból jelentik: Az a
bizottság, amely a földrengés következtében el-
pusztult városok újjáépítése céljából Jamamoto
miniszterelnök elnöklete alatt megalakult, lázas
tevékenységet fejt ki. Legelőször is egy mű-
szaki bizottságot alakított, amelynek valóságos
újjáépítési minisztériumi jellege van. Ennek a
bizottságnak van egy műszaki igazgatója, hét
titkára, 150 főmérnöke, 350 segédmérnöke és
160 hivatalnok. A bizottság elmondta egy
hirlaptudósítónak, hogy az új Tokio teljesen
modern világváros lesz. Miután megbizonyult,
hogy a legnagyobb pusztulást nem a földren-
gés, hanem a tüzvész, ezt pedig a nagyon szűk
utcák okozták, az új Tokiónak csak bulevardjai,
körutjai, széles utcái, hatalmas terei és parkjai
lesznek. Az utcák minimális szélessége 20 mé-
ter lesz, a fasoros díszes bulevardok pedig 100
méter szélesek lesznek. A Shumida folyó men-
tén kikötőt is építenek, a folyóból pedig csa-
tornákat vezetnek a városon át a kisebb hajók
részére. Építenek azonkívül földalatti vasutat
is, amelyek hat irányban fognak közlekedni.
Hogy mennyibe fog kerülni a terv kivitele, azt
még nem tudták megállapítani, de azt hiszik,
hogy legalább 3 milliárd jent fog felemészteni.

**Földet a földnélküli népek, népet a nép-
nélküli földnek! Ha ezt akarjátok, gyarapít-
sátok a Keren Kajemetet.**

— **Nagyváradon az Uj Kelet részére hirde-
téseket és előfizetéseket felvesz és a lap ügyeiben
felvilágosítással szolgál Blum Zsigmond, Rosenberg
Jenő bürkereskedésében, Str. Alexandri (Teleky-u.) 4.
Telefon 8—53.**

* **Dr. Radnay és Fényes Janka** tánc-
tanárok **vasárnap** délutáni koszorújukat és **február
2-án** reggelig tartó vizsgabájljukat a Református
Kollégium tornatermében tartják meg. (Bejárat a
ref. templom melletti kiskapun.) Az új tánc-
folyamokra még beiratkozhatni lehet.

* **Dick Jakab és Fia cég** Str. Regina Maria
(volt Deák Ferenc-utca) 5. szám alatti osztálya
értesíti b. vásárló közönségét és mindazokat, akik
elmulasztották az 1923. nov. havi ingyen-vásáron
résztvenni, hogy a cég a mai naptól február 29-ig
egy új ingyen-vásárt rendez. A kedvezmény nem-
csak az, hogy az összes cikkek árai mélyen le-
vannak szállítva, hanem a vásár tartamából egy
napot kisorsol és aki azon a napon szerezte be
szükségletét, azon összeget teljesen ingyen ismét
levásárolhatja.

* **Koprol** csokoládé-hashajtó a bélműködést
a legkellemebb módon szabályozza.

* **A Bäumel, Steiner és Társa**
rt. lugosi cég királyi udvari szállí-
tók „Besco“ likörkülönlegességei az
elite vezető márká. 5

* Ha köhögés, toroktájás gyötör, kinez minket,
Kaiser-Borax öblögetés könnyít meg bennünket.

Sir a gyermeke? Miért nem használ Höfer-gyermekhintőport és Höfer-gyermekkrémet

II-ik INGYEN NAP

a Dick-áruházban

Mindenki, aki
február 29-ig tartó

nagy
alkalmi vásárunk

kisorsolt egy
ingyen napján

szerezte be szükségletét, az napi vásárlását újlag

teljesen ingyen.

ismét levásárolhatja.

Próbáljon szerencsét

Szerezze be szükségletét

február 29-ig!

Áraink míg a készlet tart:

Angol tennislanelok.....	31.—
Bársonybarchettek.....	38.—
Kelengyevásznak.....	34.50
Siffonbatistok.....	38.—
Divatgrenadinok.....	29.—
Sweizi himzett batistok.....	58.—
Kabátbélés libertik.....	98.—
Duplaszéles francia delinek.....	69.50
Női csikos divat szövetek.....	118.—
Angol spriccelt costümszövetek.....	375.—
Angol kockás aljszövetek.....	375.—
Női vagy férfi harisnya.....	17.—
Tricot ingek.....	69.—
Lélekmelegítő.....	59.—
Damascabroszok 6 szín.....	198.—
Damascszalvéták.....	31.—

Dick Jakab és Fia cég

Str. Regina Maria 5. (volt Deák F-u.)

KÖZGAZDASÁG

¶ **Mikor fizetik ki a kisajátított földek árát.** Bukarestből jelentik: A birtokbalehelyezési központi pénztár befejezte a regátban kisajátított birtokok kisajátítási árának folyósítását. A központ a kifizetendő összegek husz százalékát az átíratások befejezéséig visszatartotta. A pénztár legközelebb a Beszarábiában felosztott birtokok tulajdonosait kártalanítja és csak azután kerül sor az erdélyiekre.

¶ **Az új magyar vámtarifa.** Budapestről jelentik: Gazdasági körökben az a hír terjedt el, hogy az új vámtarifa még ebben a hónapban terjesztik a nemzetgyűlés elé. A kormányhoz közel álló körök viszont hangsúlyozzák, hogy a vámtarifatervezet még nem készült el és különösen a mezőgazdasági része nem teljes még. Előreláthatóan február végére készül el a javaslat, amelynek megokolása még csak most van munkában. A tarifa prohibítív jellegét azzal enyhítik, hogy az egyes tételeket az 1922. évi árkalkuláció alapján állapítják meg. Azóta az árak aranyban számítva 25—30 százalékkal emelkedtek, úgy hogy a 30 százalékos vámvédelem 20 százalékra, a 20 százalékos vámvédelem pedig 15 százalékra csökkent.

¶ **Nagymérvű árcsökkenések Oroszországban.** Moszkvából táviratozzák: A szovjetunió kommunista pártja konferenciát tartott a Kremlben a gazdasági és nemzetközi helyzet megvitatására. Kamenev megnyitó beszédében a kommunista párt egységességét hangsúlyozta, az egyenlenségekről felmerült hírekkel szemben Rykov gazdasági referens kifejtette, hogy az év legfontosabb gazdasági terve a város és falu közötti kapocs szorosabbra fűzése. Az árak nagymértékű leszállítására fognak törekedni. Attérnek egy állandó értékű valutára is és külkereskedelmi politikájuk legfontosabb törekvése a kereskedelmi mérleg aktivitásának megőrzése lesz. Pjatakov, az ellenzék képviselője az ipar számára a maximális nyereséget követelte és a mezőgazdaság túltermelésében és az ipar csökkent termelésében látja a válság okát.

¶ **Főlemelték a Banca Nationala visszszámítási hitelét.** Tegnapi cikkünk, amelyben jeleztük, hogy a kormány foglalkozik a deviza-autorizáció kiadásának beszüntetésével és azzal, hogy esetleg ismét régi jogaiba helyezik azokat, akik azelőtt is be voltak rendezve devizák átutalására, városzerte feltűnést keltett. Ez ügyben Jonescu, a Banca Nationala kolozsvári igazgatója kijelentette, hogy egyelőre semmiféle hivatalos értesítést nem kapott, de nem tartja kizártnak, hogy ez az intézkedés komoly terve az illetékes köröknek. Annyi bizonyos, hogy a devizaátutalás körül az

utóbbi időben nagy könnyítések jöttek létre és a pénzügyminisztérium erősen el van határozva arra, hogy a gazdasági élet pénzügyi vonatkozásai minél lendületesebbé tegye az ipart és kereskedelmet. A Banca Nationala visszszámítási hitelét is fel-emelték és azoknak, akiknek eddig is reeszkomptjuk volt és kifogások nem merültek fel ellenük, továbbra is folyósítják a hitelt. Valószínű, hogy az új esztendőben még néhány új vállalat is kap a törvényes hatszázalékos reeszkomptból.

¶ **A kisázsiai szén.** Megirtuk, hogy az államvasut egy angol csoporttal szerződést kötött Kisáziából Konstancán át Romániába hozandó nagyobb szénmennyiségekről. A szerződést a bukaresti sajtóban előnyösnek tüntetik fel, mert a szállítmányok tíz óra alatt román kikötőbe juthatnak. A szállító angolok azonban a szerződés idevágó részére hivatkozva kívánják, hogy a román állam építsen a szénbányákhoz kikötőt.

A mai valutapiac

A mai nap e hónap legüzletlenebb napja volt. A kereskedők nem vásárolnak, az árak mégis tartják magukat, mert olesón senki nem adja devizáit. A kolozsvári piacon a gyöngye forgalom mellett az árak így alakultak: osztrák korona 350—355, belföldi magyar korona 195—200, cseh korona 578—582, francia frank 9.05—9.10, svájci frank 34.75—34.85, dollár 201—202, font sterling 852—855, olasz lira 8.70—8.80, dinár 2.30—2.35.

Valutapiac január 25-én:

Bukarest. Devizák: Páris 900, Berlin —, London 849, Newyork 200, Róma 880, Zürich 34.90, Bécs 28.25, Prága 582, Budapest 70, Varsó 30.

Bukarest. Valuták: Napoleon 795, márka —, leva 130, török lira 102, font sterling 855, francia frank 955, svájci frank 35.50, olasz lira 900, drachma 400, dinár 225, dollár 200.5, lengyel marka 20, osztr. korona 28.5, magyar korona 55, cseh korona 570.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 135—135, Amsterdam 214.90—214.75, Newyork 579⁷/₈—579⁷/₈, London 2449—2448, Páris 26.00—26.00, Milano 2515—2515, Prága 1679.25—1680.5, Budapest 200—201, Belgrád 660—660, Bukarest 290—290, Varsó —, Bécs 81.25—81.5.

¶ **Megalakul a budapesti fatözsde.** Budapestről jelentik: A fatermelőket és takereskedőket hosszú idő óta foglalkoztatja a fatözsde felállításának terve s a Fakereskedelmi Csarnok, a Fakereskedők Országos Egyesülete, a Gőzfavágó Üzemek Egyesülete és a Gyosz. faipari érdekeltsége együttes kérvényt adtak be a kereskedelmi miniszterhez a fatözsde föllállítására vonatkozólag. A kormány — hir szerint — a tözsde megalakulása elé nem fog akadályokat gördíteni.

Ez a lábam!

¶ **mett Ju**
pénzügy
az 1923.
millió k
Boszniát

¶

zsonyból
az elmu
mostanáb
kedelemr
a válság
szetesebb
valutakül
Szlovensz
kénytelen
beszerezni
mert fedt

is lényeg
koronával
kodók vo
ingadozás
bázist. A
felé orien
rencés is
javában f
Németors
tagadta. I

visszavon
pitottak
üzletet.
Magyaror
Magyaror
tési akció
lem ezen
bizakodó
a belföldi
nagyarány
rá remény

¶

tik: A ka
vonatkozó
közül az
össze, a n
lását. Utó
energiafor

SPORT

A Hakoah visszaérkezett Bécsbe

(Bécs, jan. 25. Az Uj Kelet tudósítójától.)
Tegnap reggel érkezett Bécsbe palesztinai utjáról a Hakoah futbalcsapat. A pályaudvaron a hozzátartozók, ismerősök és érdeklődők óriási tömege várta a világhíró bajnoksapatot. A klub és a Hakoah futballszakosztálya nevében Ackermann Fedor mérnök, alelnök és a futballszakosztálynak hosszú idő óta vezetője Baar Arthur üdvözölte a csapatot, amely nevében az expedíció vezetője dr. Körner I. H. köszönte meg az üdvözlést. Az állomásról a klubhelyiségbe vonultak, amely az Atlashof-kávéházban van, ahol a társaságot terített asztal várta.

Stricker építészeti főtanácsos üdvözölte a megérkezteket az országos cionista szervezet nevében és hangsúlyozta, hogy a Hakoah ezzel az uttal belépett az ősi haza visszaállításáért dolgozók sorába. Nem volt ez turistakirándulás, hanem öntudatos zsidók utaztak testvéreikhez, hogy lássák, hogyan élnek és mire van szükségük. Most már a palesztinai szellemtől is áthatva értékes eleme lett a Hakoah a zsidó regenerációnak.

A futballszakosztály másodfőnöke Baltare köszöntötte a játékosokat, akiket az itthonmaradtak már nagyon vártak haza.

A zsidó torna- és sportszövetség nevében Laufer alelnök, a klubvezetőség nevében pedig dr. Felix beszélt, aki különös melegséggel emlékezett meg dr. Körner szerepéről, aki Londonon és Palesztinán keresztül beállította a Hakoah-t a zsidó eszme szolgálatába.

Az üdvözlések után Körner dr. emelkedett szólásra. Megköszönte a fogadtatást és kijelentette, azokhoz szól, akik Palesztináról beszélnek anélkül, hogy ott lettek volna és azokhoz, akik ott voltak. Azt üzeni Bécs zsidóinak Sir Herbert Samuel: az egyetlen út Palesztinába menni, látni és dolgozni. Esküszöm, hogy nem nyugszom addig, amíg másokkal együtt

az Erec Jiszraelben átvett kötelezettségeinket nem teljesítjük.

Dr. Körner megmutatta aztán a jelenlevőknek azokat az ajándékokat, amelyeket az utazás alatt a csapat kapott, amelyek közül a palesztinai cionista végrehajtóbizottság tagjai által átnyújtott és aláírt megilla, amelyet bibliai motívumok ékesítenek, valamint a régi Makkabeus-zászló külön értékkel bír.

A sikeres utról hazatért játékosok nevében Neufeld kapitány köszönte meg a fogadtatást. A csapat tagjai Palesztinában egy Hakoah-erdőt ültetett sajátkezüleg. A futballisták tiszteletére a Hakoah ünnepi hetet rendez, amelynek fénypontja dr. Körner vasárnapi előadása lesz.

CEMENT-
IPARI GÉPEK

Cementtörcserepek, beton- és salaktéglák, üreges betonblokkok, padló-, járda- és garnitoidlapok gyártására, kézi és erőhajtásra, formák, betoncsövek, kutgyűrűk, lépcsők, vályuk stb. előállítására, közúti, hengerművek, betonkeverők, I-a cementfestékek. Te jes asbestcement pa agyári (Eternit) berendezések. — Betonkeverőgépek

MODERNA

ÉPÍTŐIPARI GÉPEK ÉS RADIATOR
R-T. BRASSÖ, KIS-UTCA 12. SZÁM

Árlisták, költségvetések és látogatás díjmentesen

† Tizenhatmillió kilogramm dohány termelt Jugoszláviában. Belgrádból jelentik: A pénzügyminisztérium hivatalos jelentése szerint az 1923. évi dohánytermés Jugoszláviában 16 millió kilogrammot tett ki. A legtöbb dohány Boszniában, Szerbiában és a Vajdaságban termelt.

† A szlovenszki fakeskedelem. Pozsonyból jelentik: A kereskedelmi és iparkamara az elmúlt évről szóló fakeskedelmi jelentést mostanában tette közzé. Az elmúlt év a fakeskedelemre, éppen úgy mint a fatermelésre nézve, a válság jegyében folyt le. Szlovenszki legtermészetesebb fogyasztó piaca, Magyarország, a nagy valutakülönbség miatt elvesztette felvevőképességét Szlovenszki számára és a magyar fakeskedők kénytelenek voltak szükségletüket Romániában beszerezni, ahol ezt annál könnyebben megtehették, mert fedezni tudták a román lejt és a fuvardijak is lényegesen olcsóbbak voltak. Azonkívül a cseh koronával szemben a magyar kereskedők tartózkodók voltak, mert az elmúlt év közepéig a szokot ingadozást mutatott és nem biztosított kalkulációs bázist. A szlovenszki fakeskedelem tehát nyugat felé orientálódott, amely a Ruhr-megszállásig szerencsés is volt. A Franciaországba menő szállítások javában folytak, amikor jött a Ruhr-megszállás és Németország a francia vagonok továbbítását megtagadta. Ezt a rendeletet Németországban később visszavonták, de olyan magas szállítási tarifát állapítottak meg, mely lehetetlenné tette a további üzletet. A szlovenszki fapiac ezidőszerint ismét Magyarországra felé keresi az elhelyezés lehetőségeit. Magyarországon ugyanis tavaszra nagyszabású építési akció indul meg. A szlovenszki fakeskedelem ezenfelül Anglia felé is gravitál. A jelentés bizakodó hangon végződik. A fakeskedelem — úgy a belföldi, mint az exportkereskedelem — tavasszal nagyarányú szállításokat fog lobonyolítani és van rá remény, hogy a válságot simán fogja meguszni.

† Törvény a vízjogról. Bukarestből jelentik: A kamara röviddel összeülése után a vízjogra vonatkozó két új törvényt fog tárgyalni. Ezek közül az egyik a szorosán vett vízjogot foglalja össze, a másik pedig az energiatörvények kihasználását. Utóbbi nemcsak a vízierőket, hanem más energiatörvények jogviszonyait is felöleli.

Filmrepriz, melyet mindenki vár!

Miután a közönség egész tömegei kiszorultak a két mozgóból s nem juthattak a filmhez, a helyi mozgósínházak vezetősége haladéktalanul reprizre vette

A rejtelmek háza

filmremekművet, 4 részben és 28 felvonásban, főszerepben Ivan Mosjoukinnal, az

Uránia-Mozgóban

- I. rész: Szombaton és vasárnap, január hó 26-án és 27-én
II. rész: Hétfőn és kedden, január hó 28-án és 29-én
III. rész: Szerdán és csütörtökön, január hó 30-án és 31-én
VI. rész: Pénteken és szombaton, február hó 1-én és 2-án

Felejthetellen művészeti esemény!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

B. Lajos, Naszód. Ahhoz, hogy Franciaországba szóló utlevelet kapjon, erkölcsi, adómentességi, személyazonossági, hadmentességi, illetőségi, büntetlenségi bizonyítványon kívül szüksége van egy közjegyzői nyilatkozatra, melyben apja, vagy gyámja beleegyezését adja, hogy külföldre utazzék. Az iratokat egylejes okmány- és ötvenbanis segélybélyeggel ellátott kérvényhez csatolva a vármegyei prefektúrához kell beadni. Mellékelni kell még az iratokhoz két aláírt és hitelesített fényképet, 25 lej okmány- és 50 bani statisztikai bélyeget. Az utlevelet három hónapra állítják ki, de a párisi román konzulátusnál meghosszabbíthatja.

Egy olvasó, Aranyosgyéres. Kolozsmegyében is van egy prefektusi rendelet, mely szerint a korcsmárosok kötelesek kiméréseiket minden szombat este hattól hétfő reggel hat óráig s ugyanígy ünnepeken is zárva tartani. Ez belügyminiszteri rendelet. Meglehet, hogy a vendéglősökre és bodegásokra nem vonatkozik a tordai prefektus rendelete, de szeszestilt ők sem árusíthatnak az előirt időben, habár tíz óráig nyitva tarthatnak. Ha még sincs így, akkor az egzisztenciájukban veszélyeztetett korcsmárosok forduljanak együttesen a pénzügyi reszorthoz, de ugyanakkor panaszukat közöljék a Vendéglősök Ipartársulatához (Cluj, Iparkamara), ahol készséggel elfognak járni ügyükben, csak hivatkozzanak az Uj Keletre. Remélhetőleg legalább annyit sikerül majd elérnie, hogy nyáron meghosszabbítják az önk záróját, mert különben valóban kénytelenek lesznek italmérési engedélyeikről lemondani, melyért 3—6 ezer lej adót fizetnek.

SZÍNHÁZ ~ MŰVÉSZET

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Szombat délután 3 óra: Nagymama.
Este 8 óra: Pompadour.
Vasárnap fél-tizenegyre: Dandin György.
Vasárnap délután 3 óra: Romeo és Julia.
Este 8 óra: Pompadour.
Hétfő: Pompadour.

Select-Mozgó: Féktelenség. Nagyszabású társadalmi dráma 5 felvonásban. Eugène Sue kitűnő regénye nyomán. Főszereplők: Franceska Bertini, Livio Pavanel és Guido Trento.

Uránia-Mozgó: Julián, a hitehagyott. Történelmi nagydrama 7 felvonásban. — Főszerepben Guido Grazini, Ilena Leonideff és Silvia Malinverni. Nagyszerű epizód a bizánci császárság korából.

Apollo-Mozgó: A kísértethajó. II. rész. Izgalmas kalandordráma 2 részben és 16 felvonásban. A „Bolygó hollandi” története filmen. Páratlanul érdekfeszítő film.

Első Erdélyrészi Ékszerárúgyár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 13. szám
Telefon interurban 2-13 ★ Sürgöny: Juvaere, Cluj
Ékszerárúgyártás, nagykereskedés
Fogászat arany és forrasztó ★ Arany, ezüst és platina-beváltásai
Kienzle és Schwarzwaldi órákban, valamint kincszest tárgyakban nagy lerakat.
Csak viszontelárusítóknak!

Havre—New-York

Gyorspostajáratok
Kanada—Kuba—Mexikó—New-Orleans
Haiti—Antillák—Északafrika felé

Felvilágosításokat nyújt:

SOC. „SARNIA“

Pasagiul Comedia
BUCURESTI

és „RECLAMA“ CLUJ

Rador 902

APRÓHIRDETÉSEK

Eladó lakóház nagy üzlethelyiséggel, melléképületekkel, valamint nagy gyümölcsös és veteményeskerttel. Zörgő Dezső Zsibó. 6747

Eladó pianinó. Megtekinthető Triska zongorarakartárban Cluj, Str. Săguna 14. Telefon 419. 6722

Vendéglői kiszolgálásban jártas zsidó leány fizetéssel és ellátással azonnali alkalmazást nyer. — „Metropol” kóserétierem, Oradea-Mare. 6742

Ujság-kihordókat felvesz a kiadó-hivatal

Volt önálló kereskedő, ki könyvelésben és levelezésben teljesen jártas, állást keres. Cim a kiadóban. 6741

Eladó egy jóforgalmu gépjávitóműhely eszterga paddal és sok anyaggal, Zörgő Dezsőnél Zsibó. 6747

Férjhez adnám szép leányhugomat olyan intelligens 30—36 éves zsidó fiatalemberhez, ki a gazdasághoz ért. Hozománya teljesen felszerelt gazdaság. Fényképpel ellátott levelet „Szerencse” jellegre a kiadóba vagy Cluj, főposta postrestante kérek. 6646

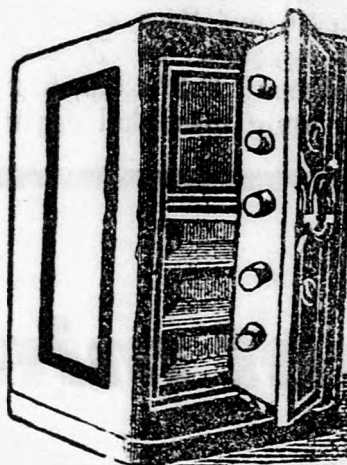
Kettőszázezer lejjel társat keresek üzemből levő jövedelmező vállalatához, havi tiszta nyereség negyvenezer lej. Cim a kiadóhivatalban. 6743

Könyvelésben, magyar, német levelezésben jártas vagyok, azonnali belépésre állást keresek. Leveleket „Agilis” jellegre a kiadóba kérek. 6749

Zsidó családnál fiatalember lakást és kosztot kaphat. Egyetem-u. 5.

A PARK-SZANATORIUMBAN

Cluj, Fürdő-utca 51. szám és Monostor-ut 62. szám
hol fertőzőbeteg kivételével mindennemű beteget felvesszünk, megnyitott szigorúan ortodox, kitűnő minőségű, Hirsch Lázár felügyelete alatt álló rituális konyha.

Fabrică de case de bani
Geldschrank-Fabrik
Pénzszekrénygyár
Jakabfi & Co

TIMIȘOARA

Str. Timotei Cip. (Battyány-u.) 3
Telefon 12-68

Képviseleteink és mintaraktárak: Clujon Arthur Levey & Co. szállítók, Oradea-Maren „Stabil” gépjáratok Nagypiac, — Satu-Maren Em. Weiss Söhne szállítók, Aradon Arnold Polfák szállítók.

Telefon 758

INDUSTRIA TEXTILA ARADANA SOCIETATE ANONIMĂ

★ Románia legnagyobb textilgyára Arad ★

ARADI TEXTILGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Telefon 758

Engros

„VEZUV”

Engros

MAGAZIN DE TEXTIL, Cluj Piața Mihai Viteazul (v. Széchenyi-tér) 40. Babos-palota

Szövőpamutok (Bumbac)

minden gyártmányu a legolcsóbb napi árakban minden mennyiség kapható. Hirschfeld és Társa aradi cég erdélyrészi kizárólagos lerakata.

Textilárukban nagy választék!

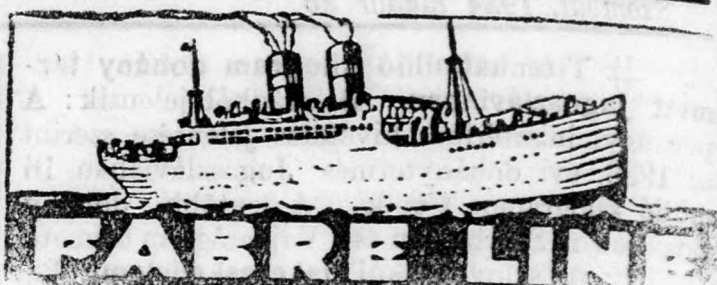
Rador 921

FABRICA IOSEF FLORENZ

MÉRLEG-, SULY- ÉS FÉMÁRUGYÁR ORADEA-MARE, STRADA GILANYI 6

SÜRGÖNYCIM JOFLOR ORADEA-MARE
TELEFONSZÁM INTERURBAN 15-71

Gyárt és raktárról azonnal szállít mindennemű mérlegeket, réz- és vassúlyokat. Elvállaljuk mindennemű mérlegek és súlyok javítását és hitelesítését. Nagyobb mérlegek javítását vidéken is eszközöljük
Rador

FRANCIA HAJÓZÁSI TÁRSASÁG

Direkt vonalak — átszállás nélkül

Constanța

direkt

Newyork

Constanța—Jaffa—Marseille

Constanța—Délamerika

Constanța—Canada

★

az „Asia” hajó indul 1924 január 16-án

★

Felvilágosításokért és jegyek iránt érdeklődni lehet

„Sarnia” Pasagiul Comedia, Bukarest és a „Reclama” Cluj

Rador

„Barzel” Cluj-Kolozsvár, Piața M. Vit. 13

Fierarie 1480 Vasúzetel Telefon 10-49.

Telefon 494

15%

Telefon 494

gyarapodik vagyona,

ha levélben vagy személyesen
o o adja fel rendelmenyt. o o

Meg nem felelő árut visszaveszünk.
1291

Nagy Áruház

rövid, kötött, norinbergi és papirkereskedés
Cluj, Piața Mihaiu Viteazul